

[Johannes Hansen.]

Den højtærede Landbrugsminister fremsatte heroppe fra i Gaar nogle Udtalelser til Forsvar for Ekspropriationsbestemmelsen. Det var Udtalelser om daarligt drevne Landbrug. Det er gentagne Gange sagt heroppe fra, og det staar jo i Loven, at det skal være de særlig daarligt drevne Landbrug, hvorfra der skal eksproprieres, det er fra dem, man vil tage Jorden og stykke den ud til Husmandsbrug, og den højtærede Landbrugsminister paapegede særlig tre Tilfælde, han saa udmærket godt kendte. Nu er det sikkert en Kendsgerning, at der findes en Del daarligt drevne Herregaarde her i vort Land, og det er sikkert ogsaa en Kendsgerning, at der findes en Del daarligt drevne Gaardmandsbrug; men det er ogsaa en Kendsgerning — desværre kun —, at der findes en Del daarligt drevne Husmandsbrug, det er noget, vi aldeles ikke kommer udenom, det burde den højtærede Landbrugsminister ogsaa være klar over, og der er selvfølgelig ikke Tvivl om, at der i Tal er langt flere daarligt drevne Husmandsbrug — jeg siger desværre kun, for det var bedre, om disse Husmandsbrug var drevet paa en helt anden Maade. Men hvad skal der nu gøres ved disse Husmandsbrug? Jeg har adskillige Gange haft Lejlighed til at se saadanne Husmandsbrug, bl. a. et, der var udstykket paa Præstegaardsjord efter 4. Oktober-Loven, og som er drevet endogsaa meget slet, men vedkommende Mand har hidtil kunnet betale sine Renter; han har skaffet Pengene dertil ved at arbejde ude; men Bruget er i Virkeligheden meget daarligt drevet. Skal vi saa ekspropriere dette Husmandsbrug fra vedkommende? Skal vi jage ham ud og sige: Der maa sættes en anden Mand ind i Stedet? Det maa vel i og for sig blive Resultatet, at hvis vi træffer en Mand, der ikke driver Jorden tilstrækkelig godt, saa skal vi tage den fra ham, og saa kan det absolut ikke være afgørende, hvor mange Tønder Land denne Mand er i Besiddelse af; hvis en Mand, der har et mindre Stykke Jord, en mindre Ejendom, driver denne daarligt, tager vi Jorden ogsaa fra ham, det maa blive Resultatet. Det skal vel ikke være en særlig Lovgivning for dem, der har de større Ejendomme, Herregaardene, Proprietærgaardene og Gaardmandsbrugene. For jeg tror i Virkeligheden ikke, de danske Husmænd vil sætte Pris paa at indtage en saadan Særstilling. Det er jo fuldstændig rigtigt, som det ærede Medlem Hr. Hans Hansen udtalte heroppe fra i Gaar, at det har netop været et af Husmandsbevægel-

sens allerstørste og allerkraftigste Krav, dette, at de ikke vilde have nogen Særstilling. Det er blevet slaaet fast Gang paa Gang ved Husmændenes Sendemandsmøder, at det ikke er Særstilling, Særrettigheder, de forlanger, det er kun at blive stillet paa lige Fod med andre. Og naar der saa — hvad der desværre gør enkelte Steder — findes Mennesker, der ikke passer deres Jord godt, maa det antagelig være den højtærede Landbrugsministers Mening og de ærede Partiers, som støtter ham, at disse Folk skal væk fra deres Ejendomme.

Der er ogsaa i disse Lovforslag indsat noget om, at der skal ydes Etableringslaan, og det lyder jo meget tiltalende. Det ærede Medlem Hr. Andreasen (Forsinge) talte om, hvor vanskeligt det var for de unge nu til Dags at komme i Besiddelse af en Kapital, saa de havde tilstrækkeligt til at kunne faa den fornødne Besætning den Dag, de skulde købe et saadant Brug. Det lyder i og for sig meget tiltalende, at der saa skulde kunne ydes dem et saadant Etableringslaan. Nu har det ærede Medlem Hr. Andreasen (Forsinge) og mange andre Medlemmer af den danske Husmandsstand jo bevist, at det kan lade sig gøre at faa et saadant Brug i Gang til Trods for, at de ikke har faaet noget Etableringslaan. Der findes heldigvis rundt omkring i vort Land mange, mange Statshusmænd og mange andre Husmænd, som har bevist, at de uden at faa noget Etableringslaan fra Statskassen alligevel har kunnet sætte deres Bedrift i Gang. Og jeg finder nu, at det ikke er noget urimeligt Krav at stille til den unge Mand og den unge Kvinde, det unge Par, der ønsker at sætte Bo i et af disse Husmandshjem, som bliver oprettet paa Statens Bekostning, at de ogsaa har vist Evnen og Villien til at omgaa Penge. For eet er ganske afgjort: naar de kommer i Besiddelse af saadant et Husmandsbrug og skal føre deres Husholdning, skal de sandelig nok komme til at sætte Pris paa Pengene; det er der ikke Spor af Tvivl om. Og har de saa i deres hidtidige Livsførelse administreret paa den Maade, at der ikke er blevet det allerfjerneste tilovers, vil det i mangfoldige Tilfælde være saadan, at de ogsaa er uden Evner til at administrere de smaa Indtægter, som kommer ud af et saadant mindre Landbrug. Jeg taler i saa Henseende noget af egen Erfaring. Jeg ved, hvad det koster, jeg ved, hvad det betyder, naar man skal begynde paa saadant et Husmandsbrug; og jeg har set adskillige Tilfælde ude omkring, hvor der er gjort et mægtigt Stykke Arbejde, naar disse Mennesker, for saa vidt